COSMINA CRISTESCU
"Transilvania" University of Braşov

THE ROLE OF THE ROMANIAN LANGUAGE TEACHER IN THE CONVEYANCE OF COMMUNIST IDEOLOGY (1948-1989)

Abstract: In the Communist era the role of the Romanian teacher is one of paramount importance because it has the mission of forming/ "formatting" young spirits. Of the quality and quantity of knowledge that the teacher possesses and it is able to give to the next generations, of his professional instruction (but mainly of his ideological training), depend on the efficiency of education and especially the effectiveness of propaganda. Most Romanian teaching methodologies of language and literature published during the communist regime offer one chapter aimed at developing teacher's training and to its role in teaching the subject. He is the one who controls and leads the process of training and education, he contributes to the overall goal (for over forty years) of the Romanian school i.e. the education of the younger generation in communist spirit.

Keywords: Communism, Romanian teacher, methodology, propaganda, curricula.

În România comunistă din timpul regimurilor Gheorghe Gheorghiu-Dej şi Nicolae Ceauşescu, învăţământul este controlat de stat şi politizat, având un rol semnificativ în formarea „omul nou", dependent de ideologia constrângătoare.

În pofida deselor schimbări care vor apărea în procesul de învăţământ în perioada orânduirii totalitare din România (la nivelul planurilor de învăţământ, programelor şcolare, manualelor, îndrumărilor metodice etc.), un element rămâne constant şi anume faptul că totul se desfăşoară perfect controlat, totul este ideologizat până la saturaţie. Nimic nu este lăsat la voia întâmplării deoarece de eficienţa îndoctrinării de astăzi depinde viitorul partidului de mâine: „În condiţiile desfăşurării construcţiei socialiste în ţara noastră, cadrelor didactice le este încredinţată nobila misiune de a pregăti şi forma pe viitorii cetăţeni ai statului, de a da patriei caractere ferme, conştiinţe superioare, oameni instruiţi, multilateral şi armonios dezvoltaţi, capabili să apere şi să sporească cuceririle şi realizările poporului, să aducă efective contribuţii patrimoniului de cultură şi civilizaţie al umanităţii.

Perfecta înţelegere a rostului şi răspunderii lor, dragostea adâncă şi mereu trează pentru copii şi pentru şcoală, devotamentul nemărginit pentru poporul şi patria noastră, încrederea şi ataşamentul faţă de orânduirea socialistă, interesul pasionat pentru profesiunea pe care o practică sunt numai câteva din trăsăturile comune majorităţii cadrelor noastre didactice, chezăşia calităţii şi a rezultatelor muncii lor devotate."[1]

În perioada comunistă, profesorului de limba română i se cere competenţă profesională, i se cere să fie bine pregătit din punct de vedere ştiinţific şi metodic, dar mai ales i se cere devotament faţă de partid. Cu alte cuvinte, o cât mai bună cunoaştere şi aplicare a principiilor esteticii marxiste pentru a obţine rezultate ideologice maxime: „Profesorul de limba şi literatura română este chemat printre cei dintâi să sădească în conştiinţa elevilor ataşamentul pentru idealurile comuniste, dragostea pentru Partidul Comunist Român, patriotismul. Prin evidenţierea clară a mesajului înaintat – ideologic, politic şi estetic – al operelor studiate, profesorul de limba şi literatura română dezvoltă sensibilitatea elevilor faţă

[1] *Probleme metodice ale predării literaturii*, Editura de Stat Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1962, p.7.

BDD-A21763 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:14 UTC)

de frumuseţile patriei, ale limbii şi literaturii române, faţă de tradiţiile de luptă pentru libertate naţională şi socială ale poporului nostru, faţă de realizările sale obţinute sub conducerea partidului."[2]

Deşi etapele politicii Partidului Comunist Român, precum şi etapele politicii educaţionale sunt diferite pe parcursul celor peste patruzeci de ani de regim totalitar în România, precizările în metodicile de predare a limbii şi literaturii române referitoare la rolul profesorului nu diferă mult. Permanent este accentuată latura ideologică, constrângătoare a pregătirii lui, în dauna libertăţii de formare a unor opinii proprii.

Evoluţia pe care pare să o parcurgă statutul cadrului didactic este una falsă, rolul principal al profesorului în societatea comunistă fiind acela de a îndoctrina minţile tinere, după ce a fost, la rândul lui îndoctrinat. Pentru a oferi un exemplu, începând din aprilie 1948, Ministerul Învăţământului Public se îngrijeşte să organizeze, la iniţiativa partidului, şcoli de îndrumare a corpului didactic, de fapt de reeducare a acestuia în spirit marxist-leninist. Cursanţii audiază conferinţe ţinute de membri marcanţi din conducere (Ana Pauker, Vasile Luca, I. Chişinevschi, Gh. Vasilichi etc.).

Normele vieţii şi muncii comuniştilor, ale eticii şi echităţii socialiste reprezintă codul în spiritul şi litera căruia profesorii trebuie să-şi desfăşoare întreaga activitate didactică: „Vorbind de o nouă concepţie asupra învăţământului, ajungem, implicit la abordarea conştiinţei noi a cadrelor didactice, chemate să pună în practică noua concepţie despre învăţământ."[3]

Mesajul ideologic are o rezonanţă cu atât mai mare cu cât se adresează unor minţi mai tinere. Acestea sunt mult mai vulnerabile, mai uşor de îndoctrinat, mai puţin capabile de a filtra informaţia primită: „Programul educativ elaborat de partidul, nostru, întruchipat în cadrul principiilor şi normelor muncii şi vieţii comuniştilor, al eticii şi echităţii socialiste constituie îndreptarul principial şi metodologic în educarea moral-cetăţenească a întregului popor, a tinerei generaţii începând de la vârsta cea mai fragedă."[4]

Dimensiunea ideologică pe care o presupune actul predării unei discipline este explicit exprimată de Nicolae Ceauşescu, secretarul general al Partidului Comunist Român: „misiunea profesorului nu se reduce la actul transmiterii cunoştinţelor, ea presupune, în acelaşi timp, o mare răspundere pentru plămădirea personalităţii noilor generaţii de intelectuali, pentru modelarea conştiinţei lor cetăţeneşti, pentru cultivarea în rândul viitorilor specialişti a unor înalte idealuri de libertate şi progres social."[5]

Profesorul de literatură română are un rol activ în educarea celor ce vor construi mai departe socialismul: „Datoria şcolii şi în mod implicit a profesorilor de limbă română şi de limbi materne este de a contribui la pregătirea pentru muncă şi viaţă a tinerei generaţii, dezvoltând interesul pentru frumos, pentru ştiinţă şi cultură."[6]

Profesorul este un subordonat al entităţii colective a partidului-stat. Aproximativ aceleaşi idei se reiau în metodici diferite: „Profesorul de literatură este chemat să contribuie la realizarea educaţiei comuniste a tineretului şcolar, folosindu-se de înaltele virtuţi sensibilizatoare ale operelor literare."[7]

---

[2] Mircea Gheorghe, *Ghid metodic pentru predarea lecturii literare la clasele V-VIII*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1982, pp. 6-7.
[3] Constantin Parfene, *Literatura în şcoală: Contribuţii la o didactică modernă a disciplinei*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1977, p. 36.
[4] Eugen Blideanu, Ion Şerdean, *Orientări noi în metodologia studierii limbii române la ciclul primar. Citit-scris, citire, compunere*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1981, p. 201.
[5] Nicolae Ceauşescu, *Dezvoltarea învăţământului, ştiinţei şi culturii*, Editura Politică, Bucureşti, 1979, p. 65.
[6] Constanţa Bărboi (coord.), *Limba şi literatura română în liceu*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1983, p. 29.
[7] Constantin Parfene, *op. cit.*, p. 158.

BDD-A21763 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:14 UTC)

Pretenţia partidului de a dirija educaţia şi metodele prin care o face sunt reprezentative pentru o societate totalitară. Cele mai deplasate observaţii legate de rolul profesorului în societatea comunistă pot fi identificate în paragraful care încheie *Metodica predării literaturii române în clasele V-XI* din 1950: „Şi, mai ales, profesorul trebuie să fie pătruns de faptul că el trăieşte şi munceşte în Republica noastră Populară, în drum spre socialism şi că i-a fost dată fericirea de a educa un tineret care trebuie să ducă mai departe cu hotărâre şi avânt lupta pentru construirea lumii noi, lupta pentru socialism şi pentru apărarea păcii."[8] Aceste formulări pompoase traduc grija pentru puritatea ideologică a regimului comunist. Rolul profesorului de literatură română este de a le forma elevilor cultura politică, nu cea literară.

Profesorul, prin pregătirea pe care o are, asigură calitatea lecţiei, forma de bază a procesului de învăţământ. Formaţia lui profesională presupune însuşirea mesajului politico-ideologic, pregătirea pedagogică şi metodică, ştiinţifică şi multilaterală. Pregătirea ideologică a corpului didactic, începută în 1948, va continua până în decembrie 1989.

1. Pregătirea politico-ideologică a profesorului de limba română

În România comunistă, nimic nu scapă neamprentat de sfera politicului. Profesorii de română au un rol important în răspândirea culturii în rândul maselor. Angajaţi în pregătirea oamenilor noi, care vor construi socialismul şi comunismul, ei trebuie să aibă o corectă orientare politică şi ideologică: „Serioasa pregătire teoretică marxist-leninistă a profesorului constituie o condiţie indispensabilă pentru valoarea cunoştinţelor lui, literatura însăşi trebuind să fie privită în lumina concepţiei noi despre artă, care reflectă, ca şi ştiinţa, realitatea obiectivă."[9]

Aceste observaţii prezente într-o metodică editată în 1950 reflectă ideologizarea crescândă a tuturor domeniilor de activitate după instaurarea noului regim. Sovietizarea României, care a atins punctul culminant în 1952, a afectat sfera culturală şi ştiinţifică, felul în care a fost rescrisă istoria, inclusiv istoria artei şi a literaturii.

Şi în perioada regimului Gheorghiu-Dej, ca şi în cea ulterioară, a regimului Ceauşescu, predarea literaturii în şcoală va fi subjugată obiectivelor politico-ideologice ale partidului. Profesorul este diriguit, îndrumat, dirijat la tot pasul: „Pornind de la principiul că şcoala constituie factorul principal de educare şi formare a tinerei generaţii, a omului în general, partidul trasează sarcini fundamentale învăţământului, pentru înfăptuirea cu succes a marilor obiective ale societăţii noastre socialiste contemporane."[10]

Este de datoria profesorului să studieze ştiinţa marxistă, materialismul dialectic şi istoric. Ignorând însuşirea filosofiei marxist-leniniste, cadrul didactic îşi privează de fundament însăşi disciplina pe care o predă, îşi construieşte lecţia din clişee şi lozinci, fără o temelie ideologică serioasă: „La baza studiului obiectelor de învăţământ, inclusiv literatura română trebuie să stea concepţia materialist-dialectică şi istorică. În *Cuvântarea* la *Congresul educaţiei politice şi al culturii socialiste*, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a arătat rolul pe care-l are studierea literaturii române în şcoală, având în vedere substanţa şi mesajul literaturii noastre de la începuturi până astăzi, trăsăturile ei caracteristice permanente de-a lungul secolelor, puterea ei de influenţare asupra conştiinţei umane."[11]

Profesorul trebuie să cerceteze cu rigurozitate operele clasicilor marxismului. Metodica face recomandări explicite: Karl Marx, Friedrich Engels, *Despre artă şi literatură*; V.I. Lenin, *Organizaţia de partid şi literatura de partid*; *Despre literatură* etc.[12] Aceeaşi

[8] *Metodica predării literaturii române în clasele V-XI*, Editura Cartea Rusă, Bucureşti, 1950, p. 397.
[9] *Ibid.*, p. 17.
[10] Al. Bojin (coord.), *Îndrumări metodice privind studierea limbii şi literaturii române în şcoală*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1980, p. 16.
[11] *Ibid.*, p. 16.
[12] *Probleme metodice ale predării literaturii*, *op. cit.*, p. 9.

BDD-A21763 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:14 UTC)

metodică recomandă profesorului pentru a obţine rezultate deosebite în predarea literaturii române şi consultarea presei de partid („Scânteia”, „Lupta de clasă” etc.).

Ţinta pe termen lung a procesului educativ este formarea unor oameni multilateral dezvoltaţi, însufleţiţi de idealurile comuniste, având sentimente, convingeri, concepţii superioare despre viaţă.

Lipsindu-i orientarea ideologică justă, susţine una dintre metodicile editate în perioada comunistă, profesorul va da greş în acţiunea de educare a elevilor lui: „Numai un profesor bine orientat va putea să transmită elevilor săi cunoştinţe ştiinţifice de literatură, va putea să le formeze o clară şi adâncă înţelegere a fenomenului literar, să-i ajute să priceapă – printre altele – dezvoltarea dialectică a literaturii unui popor, caracterul de clasă al literaturii, caracterul progresist al creaţiei marilor noştri clasici din trecut, originalitatea literaturii actuale, partinitatea comunistă, superioritatea metodei realismului socialist, legătura dintre conţinutul de idei al unei opere şi realizarea sa artistică, geneza şi funcţia socială a creaţiei literare etc.”[13]

Metodica predării literaturii române în clasele V-XI din 1950 concluzionează în ceea ce priveşte pregătirea ideologică a cadrului didactic: „Afară de aceasta, în activitatea lui didactică, are o însemnătate uriaşă nu numai bagajul bogat de cunoştinţe din diferite domenii, ci şi concepţia lui social-politică şi morală, dragostea lui faţă de patrie, devotamentul lui în lupta pentru pace şi socialism, luptă dusă de oamenii muncii din ţara noastră şi din lumea întreagă în frunte cu URSS.”[14] Aportul benefic al slavilor în istoria şi evoluţia poporului român va fi subliniat în repetate rânduri în metodicile şi manualele şcolare editate în anii ’50.

Sugestiile de ordin ideologic din metodici pot fi cu uşurinţă corelate cu politica partidului. Dacă în metodicile apărute imediat după 1948, modelul este în permanenţă cel sovietic, după 1960, etapă care marchează politica lui Gheorghe Gheorghiu-Dej şi apoi a lui Ceauşescu de distanţare faţă de Uniunea Sovietică, nu se mai face decât un apel palid la moştenirea stalinistă.

2. Pregătirea metodică

Omul de ştiinţă şi ideologul din profesor sunt dublate de pedagog şi metodist. Bazele pregătirii metodice şi pedagogice se pun în perioada studiilor universitare şi continuă să fie completate pe parcursul activităţii de predare.

Cunoştinţele pedagogice şi metodice ale profesorului se dobândesc doar odată cu studiul textelor din literatura de specialitate rusească, apreciază o metodică de la începutul anilor ‘50, perioadă în care fenomenul dominant era penetrarea culturii sovietice: „Pedagogia sovietică, cea mai înaintată din lume, este împotriva metodelor universal valabile, împotriva şabloanelor ucigătoare; ea cere să i se ia în considerare toate condiţiile în care se organizează procesul de învăţământ.”[15]

Formaţia dobândită ajută profesorul să conceapă cea mai eficientă strategie didactică pentru a transmite cunoştinţe, pentru a forma priceperi şi deprinderi. De măiestria pedagogică şi metodică a profesorului depinde modul în care sunt transmise informaţiile către elev. El trebuie să ştie cum să procedeze pentru a realiza obiectivele urmărite, pentru a crea condiţiile necesare pentru dezvoltarea aptitudinilor elevilor, pentru organizarea muncii lor.

Comparaţia dintre profesor şi inginer (forţată şi rizibilă) se impune în metodicile perioadei comuniste: „Practica pedagogică a viitorilor profesori are aceeaşi funcţionalitate ca şi practica productivă a viitorilor ingineri. Locul de desfăşurare este pentru unii şcoala, pentru ceilalţi uzina, fabrica, şantierul de construcţie, fermele agricole etc.”[16]

[13] *Ibid.*, p. 8.
[14] *Metodica predării literaturii române în clasele V-XI, op. cit.*, p. 31.
[15] *Ibid.*, p. 11.
[16] Constantin Parfene, *op. cit.*, p. 158.

BDD-A21763 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:14 UTC)

Metodicile publicate sub regimul comunist recomandă profesorului pentru perfecţionarea pregătirii sale metodice participarea la cursuri de perfecţionare, interasistenţe, schimburi de experienţă, discuţii în comisiile metodice şi cercurile de specialitate, dezbateri în cadrul consiliilor pedagogice sau consfătuirilor cadrelor didactice. Aceste recomandări rămân de actualitate şi în metodicile de predare a limbii şi literaturii române postdecembriste.

Organizarea muncii profesorului şi elevilor are un rol important în realizarea sarcinilor disciplinei. Acest lucru presupune o riguroasă planificare a activităţii pe o perioadă de timp determinată. Profesorul studiază planul de învăţământ, programa şi manualele şcolare pentru a-şi putea întocmi planificarea materiei. El preîntâmpină astfel riscurile muncii în asalt, aglomerarea elevilor etc. Conceperea unei strategii didactice se poate concretiza şi în planurile de lecţie întocmite de profesorii care au o experienţă redusă în practica şcolară.

În metodica sa, Constantin Parfene concluzionează: „Pregătirea psihopedagogică este indispensabilă unei activităţi didactice moderne, indiferent de specialitatea îmbrăţişată, dar mai ales profesorului de română."[17]

3. Pregătirea ştiinţifică

Pregătirea profesorului din punct de vedere ştiinţific este o expresie a autoperfecţionării. Acest lucru se realizează prin documentare, lecturi sistematice, în scopul creşterii competenţei sale profesionale: „Opera educaţională are nevoie de cadre cu un profil complex, la conturarea căruia sunt chemate să contribuie discipline ştiinţifice şi activităţi practice variate."[18] Aceeaşi idee o regăsim într-o metodică mai veche: „Pentru a deveni un bun profesor este necesar, înainte de toate, să stăpâneşti temeinic ştiinţa care formează obiectul specialităţii tale. Acesta este un adevăr care nu poate fi pus la îndoială."[19]

Aproape toate metodicile de predare a literaturii române insistă asupra pregătirii ştiinţifice a profesorului, chiar folosind metafore exagerate: „Un element important care asigură o corectă orientare a activităţii de pregătire a profesorului pentru lecţie, îl constituie nivelul pregătirii sale ştiinţifice, atins odată cu absolvirea facultăţii de filologie. Acest nivel reprezintă platforma, temelia pe care se va putea ridica, ulterior, edificiul cultural, ştiinţific şi metodic, prin acumulări zilnice, proces specific, parcurs şi trăit de orice intelectual."[20]

Profesorului i se cere o bună pregătire de specialitate. Aceasta presupune nu numai cunoaşterea operelor literare prevăzute de manualele şcolare, a istoriei literaturii române, a noţiunilor de limbă română sau de teorie literară, ci şi a esteticii marxiste: „Fiecare procedeu de predare trebue să dobândească o justificare teoretică din punct de vedere al metodologiei marxist-leniniste, care este hotărâtoare pentru activitatea instructiv-educativă a profesorului de limbă şi literatură."[21]

Celor enumerate înainte li se adaugă (în metodicile apărute imediat după 1948) cunoaşterea serioasă a literaturii sovietice: „Iată pentru ce prima sarcină a profesorului de limba şi literatura română este cunoaşterea temeinică a ştiinţei literaturii, a teoriei literaturii şi a istoriei limbii şi literaturii române. De asemenea, el trebuie să cunoască tezaurul literaturii ruse şi sovietice, precum şi al literaturii noastre."[22]

Observaţiile referitoare la literatura sovietică şi la influenţa benefică a ruşilor asupra noastră, reflectă o realitate politică a vremii: înlocuirea instituţiilor şi mecanismelor României după 1944 cu cele ale unui stat de tip sovietic.

---

[17] *Ibid.*, p. 157.
[18] *Ibid.*, p. 158.
[19] *Metodica predării literaturii române în clasele V-XI, op. cit.*, p. 7.
[20] I.D. Lăudat (coord.), *Metodica predării limbii şi literaturii române în şcoala generală şi liceu*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1973, p. 16.
[21] *Metodica predării literaturii române în clasele V-XI, op. cit.*, p. 17.
[22] *Ibid.*, p. 7.

BDD-A21763 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:14 UTC)

Profesorului nu i se îngăduie să intre în rutină, ci trebuie să fie la curent cu tot ceea ce a apărut mai nou în domeniul său. Nu este suficientă pregătirea dobândită în timpul studiilor universitare. Acesteia i se adaugă învăţarea pe tot parcursul vieţii. Cunoştinţele se completează şi se perfecţionează, fără întrerupere şi cu perseverenţă, contribuind la formarea profesională: „Pentru aceasta se cere profesorului o temeinică pregătire de specialitate, simţ critic şi sensibilitate artistică, simţ pedagogic, cunoaşterea metodologiei cercetării ştiinţifice, cunoaşterea metodologiei moderne a abordării textului literar şi metodele active de cooperare cu colectivele de elevi în ora de curs. Să înţeleagă, să aprofundeze şi să ştie să aplice profund creator, de la o clasă la alta, conceptul de modernizare a studierii literaturii române în învăţământ."[23]

Profesorul trebuie să aibă la îndemână instrumente proprii de lucru (cărţi, fişe, conspecte etc.) de care să poată dispune în predarea literaturii române. Participarea la dezbaterile ştiinţifice ale vremurilor sale (congrese, conferinţe, sesiuni, simpozioane, întâlniri) reprezintă o sarcină dezirabilă pentru orice cadru didactic. Printre recomandările/ sarcini pe care le mai primeşte profesorul de română se află şi alcătuirea unei biblioteci personale.

Însuşirea ideologiei rămâne, însă, un obiectiv prioritar: „La terminarea anilor de studii", precizează secretarul general al partidului la Conferinţa cadrelor şi activului de partid din învăţământul superior (13 septembrie 1974), „tinerii trebuie să cunoască temeinic problemele fundamentale, atât teoretice, cât şi practice, ale specialităţii pe care şi-au ales-o, fiind în stare să treacă de îndată cu randament înalt, la activitatea productivă, acolo unde vor fi repartizaţi."[24]

Multe observaţii legate de rolul profesorului de română sau de activitatea lui sunt de bun-simţ şi se regăsesc şi în metodicile postdecembriste. Unele dintre ele (Constantin Parfene - *Literatura în şcoală*, Ion Şerdean - *Metodica predării limbii române la clasele I-IV* etc.), epurate de componenta ideologică, vor face carieră în pedagogia şcolară după 1989.

4. **Pregătirea „multilaterală"**

Instruirea profesorului de literatură numai în specialitatea lui are un caracter unilateral şi nu poate asigura realizarea integrală a predării obiectivelor limbii şi literaturii române în şcoală. De aceea, profesorului i se cere să aibă un „orizont cultural larg", o pregătire „multilaterală", care înseamnă asimilarea unor cunoştinţe ce ţin de domenii variate, de la ştiinţă până la artă.

Profesorii cu o pregătire multilaterală vor avea la rândul lor elevi multilateral pregătiţi: „Formarea tinerilor nu se asigură numai prin faptul că li se predă electronica, matematica, fizica, agronomia; pregătirea pentru viaţă, pentru edificarea societăţii de mâine înseamnă formarea multilaterală, atât de specialitate, cât şi politică. Cadrele didactice au tocmai această menire."[25]

Cunoştinţele din domenii variate pe care profesorii de română trebuie să le aibă sunt precizate în majoritatea manualelor de metodică. Pe rând, acestea exemplifică domeniile cu care profesorii trebuie să fie familiarizaţi pentru a realiza o educaţie eficientă. Unul dintre ele este reprezentat de limba română, deoarece, studiind literatura, elevii îşi formează şi îmbogăţesc vocabularul, descoperă contribuţia pe care scriitorii de valoare o au în cultivarea limbii materne, descoperă etapele dezvoltării limbii române literare.

Profesorul trebuie să posede şi cunoştinţe de istorie naţională şi universală, pentru a putea raporta activitatea unui scriitor la contextul istoric sau pentru a putea prezenta caracteristicile epocii pe care o reflectă o operă literară. Totul impregnat, însă, de ideologie:

[23] Al. Bojin (coord.), *op. cit.*, p. 20.
[24] Nicolae Ceauşescu, *Cuvântare la Conferinţa cadrelor şi activului de partid din învăţământul superior*, Editura Politică, Bucureşti, 1974, p. 24.
[25] *Ibid.*, p. 30.

BDD-A21763 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:14 UTC)

„Cunoaşterea principalelor evenimente din istoria patriei, a aspectelor vieţii noastre culturale, a luptei ideologice dintre clasele sociale antagoniste etc. este absolut necesară profesorului ...”.[26]

În plus, sunt recomandate profesorului de română cunoştinţe din domeniul eticii (comuniste), al psihologiei, al celorlalte ştiinţe umaniste, în special din domeniul artei.

Cunoştinţele multiple pe care profesorul le are nu trebuie să-i inhibe pe elevi. Rolul lor este de a ajuta cadrul didactic să surprindă cu fineţe multiplele faţete pe care le prezintă studierea fenomenului literar. Profesorul trebuie să fie la curent cu mişcarea culturală şi artistică de actualitate, să facă audiţii muzicale, să asiste la spectacole de teatru, la conferinţe, să viziteze muzee, expoziţii pentru a-i putea informa corect pe elevii săi. Mijloacele pe care le are un profesor la dispoziţie (mai ales în cazul celor repartizaţi la ţară) pentru a face acest lucru nu sunt precizate.

Cultura pe care profesorul trebuie să şi-o formeze pentru a realiza obiectivele disciplinei pe care o predă, apreciază Gheorghe Gheorghiu-Dej, şeful statului comunist, în cuvântarea de la Congresul învăţătorilor din 1952, este „nu orice cultură, ci o cultură cu adevărat progresistă, care ajută omenirea să meargă înainte, o cultură care se inspiră din învăţăturile marxism-leninismului.”[27]

Niciun amănunt nu este uitat. *Metodica predării limbii şi literaturii române în şcoala generală şi liceu*, coordonată de I.D. Lăudat, face referire inclusiv la vestimentaţia profesorului, la mimică şi gestică: „Profesorul constituie un model din toate punctele de vedere pentru elevii săi. De aceea, el trebuie să se preocupe ca ţinuta sa vestimentară să fie îngrijită, sobră, ca vorbirea sa să fie nu numai corectă, ci şi nuanţată şi distinsă, ca mimica sa să exteriorizeze ceva din participarea afectivă la lecţie, în sfârşit, ca gesturile şi mişcarea sa, în faţa clasei, să fie reţinute, dar sugestive.”[28]

Altă metodică face aprecierea că: „Numai pregătindu-se, completându-şi şi perfecţionându-şi cu perseverenţă pregătirea, continuând fără întrerupere munca de însuşire a învăţăturii marxist-leniniste – deschizătoare de largi orizonturi – profesorul de literatură îşi va putea îndeplini înalta şi frumoasa misiune ce i-a fost încredinţată.”[29]

Constantin Parfene critică facultăţile de filologie care „nu asigură încă o pregătire ştiinţifică-metodică modernă viitorilor profesori de literatură, mai precis, nu pregătesc cadre capabile să folosească literatura ca mijloc de realizare a sarcinilor educaţiei comuniste în şcoală.”[30]

Concluzia care se impune este că profesorului i se cere loialitate nelimitată, necondiţionată, totală faţă de ideologia oficială la care este obligat să adere: „Iată de ce, profesorul trebuie să se îngrijească, pe lângă educaţia elevilor săi, şi de propria lui educaţie, să ia parte activă la viaţa socială, să-şi lărgească orizontul politic, cultura generală şi de specialitate, să fie la curent cu desvoltarea ştiinţei şi literaturii sovietice, cele mai avansate din lume, studiind totodată şi străduindu-se să-şi îmbunătăţească necontenit arta sa pedagogică.”[31]

Informaţiile de ordin propagandistic dintre copertele metodicilor de predare ascund o falsificare profundă a realităţilor didactice româneşti, deoarece nu există alternativă la ceea ce propune şi impune sistemul comunist, o religie secularizată.

---

[26] *Probleme metodice ale predării literaturii*, *op. cit.*, p.14.
[27] Gheorghe Gheorghiu-Dej, *Articole şi cuvântări*, Editura de Stat pentru Literatură Politică, Bucureşti, 1956, p. 449.
[28] I.D. Lăudat (coord.), *op. cit.*, p. 21.
[29] *Probleme metodice ale predării literaturii*, *op. cit.*, p.18.
[30] Constantin Parfene, *op. cit.*, p. 156.
[31] *Metodica predării literaturii române în clasele V-XI*, *op. cit.*, p. 31.

BDD-A21763 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:14 UTC)

Bibliografie

1. Bărboi, Constanţa (coord.), *Limba şi literatura română în liceu*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1983.
2. Blideanu, Eugen; Şerdean, Ion, *Orientări noi în metodologia studierii limbii române la ciclul primar. Citit-scris, citire, compunere*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1981.
3. Bojin, Al. (coord.), *Îndrumări metodice privind studierea limbii şi literaturii române în şcoală*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1980.
4. Ceauşescu, Nicolae, *Cuvântare la Conferinţa cadrelor şi activului de partid din învăţământul superior*, Editura Politică, Bucureşti, 1974.
5. Idem, *Dezvoltarea învăţământului, ştiinţei şi culturii*, Editura Politică, Bucureşti, 1979.
6. Gheorghe, Mircea, *Ghid metodic pentru predarea lecturii literare la clasele V-VIII*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1982.
7. Gheorghiu-Dej, Gheorghe, *Articole şi cuvântări*, Editura de Stat pentru Literatură Politică, Bucureşti, 1956.
8. Lăudat, I.D. (coord.), *Metodica predării limbii şi literaturii române în şcoala generală şi liceu*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1973.
9. *Metodica predării literaturii române în clasele V-XI*, Editura Cartea Rusă, Bucureşti, 1950.
10. Parfene, Constantin, *Literatura în şcoală: Contribuţii la o didactică modernă a disciplinei*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1977.
11. *Probleme metodice ale predării literaturii*, Editura de Stat Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1962.

BDD-A21763 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:14 UTC)